

VALENTYNA SOBOL

SŁOWO WSTĘPNE

W 2016 roku obchodzimy jubileusz Iwana Franki, Łesi Ukrainki, Mychajły Hruszewskiego.

Mija bowiem 160 rocznica urodzin Iwana Franki i 100 rocznica jego śmierci. W literaturze światowej jest trudno odnaleźć działacza tak wszechstronnego, z tak ogromnym dorobkiem pisarskiej, naukowej, społecznej działalności, jak Franko – wielki poeta, prozaik i dramaturg, historyk i teoretyk literatury, filozof, publicysta, folklorysta, etnograf, ekonomista, kontynuator ukraińskiej myśli niepodległościowej. Właśnie o misjonerskiej roli Iwana Franki pisze w swoim artykule *Exegi monumentum Iwana Franki* Stefan Kozak.

W roku 2016 mija 150 rocznica urodzin wielkiego uczonego Mychajły Hruszewskiego. Najwybitniejszemu historykowi Ukrainy poświęcili swoje studia polska badaczka Teresa Chynczewska–Hennel i ukraiński naukowiec Witalij Telwak.

Rok 2016 rok – to także rok 145–lecia urodzin Łesi Ukrainki. oto słowa Iwana Franki: «Від часу Шевченкового *Поховайте та вставайте, кайдани порвіте* Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова, як із уст сеї слабосилої, хворої дівчини». Publikowane studia Rostysława Radyszewskiego, Marii Mokłyци oraz Sebastiana Delury świadczą, jak bardzo ważna, potrzebna i nadal aktualna jest twórczość Łesi Ukrainki. W liście do Mychajły Pawłyka z dnia 7 października 1895 roku, Łesia Ukrainka pisała: «Сором

і жаль за мою країну просто гризе мене (се не фраза, вірте) [...] Недарма ж я вивчилась по-англійськи, далєбі, читаючи твори великих письменців англійських XVII ст., думаєш, чому я не живу хоч у ті часи, що з того XIX в., коли ми так ганебно пропадаєм, та ще й мовчки?»¹.

Lesia Ukrainka nawiązała do utworów angielskich mistrzów słowa XVII wieku, natomiast Adam Mickiewicz w swoich paryskich wykładach w roku akademickim 1841/42 odniósł się do literatury ukraińskiej barokowego XVII stulecia oraz jej wpływów na literatury sąsiednich narodów²: „Biskupi i zakonnicy kijowscy sięgają wpływami do Moskwy, w Kijowie zaś widzimy w kolegiach duchownych biskupów polskich (jeden z biskupów, Mołyła, był żołnierzem polskim). Oddziaływują oni na literaturę rosyjską. Tu rozpoczyna się okres zwany przez Rosjan polskim, który później wyda epokę odrodzenia za panowania Elżbiety”³.

Drugi rozdział tomu prezentuje artykuły poświęcone problemom baroku i romantyzmu. Ze źródeł światowych i ojczystych, wyrastała twórczość zarówno Iwana Franki, Lesi Ukrainki jak i Mychajły Hruszewskiego. Represje wobec literatury baroku istniały nawet w Polsce w dwudziestoleciu międzywojennym⁴, nie tylko w Ukrainie. Pisze o tym w swojej pracy profesor Maria Kaszuba. Zagadnienia poetyki literatury baroku, neobaroku i romantyzmu podnoszą w swoich artykułach Dmytro Drozdowskyj, Julia Honczar, Olga Nowyk.

¹ *Переписка Михайла Драгоманова з Михайлом Павликом*, Київ 1911, том 8, с.237.

² Jan Okoń uważa, że Mickiewicz w tych wykładach (w drugim kursie) przedstawił literaturę baroku I. Okoń, *Barok w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej. Drogi przemian i osmozy kultur*, Zakład graficzny UW, Warszawa 2000, s. 153.

³ A.Mickiewicz, *Dziela*. tom X (Literatura słowiańska). Kurs drugi, Przeł. L. Płoszewski, Warszawa 1955, s. 19.

⁴ Zobacz: J. Pelc, *Na początku był Porębowicz – 100 lat badań literatury baroku w Polsce*, Barok, 1994, nr 1, s.12-13.

W Polsce także po drugiej wojnie światowej nieprzychylnie odnoszono się do badań nad barokiem. W Ukrainie tematyka ta była wręcz zakazana.

Część recenzyjna zapoznaje czytelnika z nowymi monograficznymi pracami Myrosława Trofymuka (recenzja Ludmiły Szewczenko–Sawczyńskiej), Wiktora Brechuneki (artykuł Mariusza Drozdowskiego), Krzysztofa Pietkiewicza (recenzja Dawida Bzorka). Teresa Chynczewska–Hennel pisze o angielskojęzycznym czasopiśmie „Kyiv Mohyla Humanities Journal” 2 (2015), Jarosław Paśko – o przetłumaczonej na język ukraiński pracy *De Re Metallica* Georga Agrikoły.

W rozdziale «Varia» czytelnik znajdzie sprawozdanie z plenarnego zebrania Naukowego Towarzystwa Szewczenki we Lwowie 26 marca 2016 roku (artykuł Valentyny Sobol) oraz wywiad Dmytra Drozdowskiego z Mario Vargasem Llosą.

Ostatni rozdział poświęcony jest pamięci Profesorów, którzy związali swoje naukowe życie z Wydziałem Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, oddali swój talent i pracę. O Pani Profesor Annie Duszak (4.04.1950- 25.12.2015) pisze jej uczeń Grzegorz Kowalski. O niezapomnianym Koledze Rène Śliwowskim (2.02.1930- 23.06.2015) wspomina Profesor Alicja Wołodźko-Butkiewicz.